

פרוטר ל מס' 26/ב

מישיבת ועדת העבודה, מיום ד', כ"ו באדר א'
תשי"ז - 27.2.57, בגישה 8.45.

נוכח: חברי הוועדה: ע. גוברין - היו"ר
י. ריפתין
ב. הראל
י. קרגמן
י. אלמוגי
ח. מגורי-כהן
מ. קלמר
א. כהן
מ. ארם
א. שוסטק
א. רימלט
ה. ברגר

מוזמנים: מר בר-ניב - היועץ המשפטי למשרד העבודה
ד"ר לוטן - מנהל המוסד לביטוח לאומי

סדר-היום: חוק הביטוח הלאומי (תיקון), תשי"ז-1956

היו"ר ע. גוברין: אני פותח את הישיבה.

סעיף 6

מר בר-ניב: השינוי לעומת הסעיף הקיים הוא במלים:
"נוסף על דמי-הביטוח המשחלמים לפי סעיף
38". העובד העצמאי היום אינו מבוטח בביטוח בפני פגיעה בעבודה.
עכשיו אנו אומרים שהוא מזלם גם עבור ביטוח בפני פגיעה בעבודה.

ב. הראל: אני מעוניין לדעת מה יהיו דמי הביטוח שישלמו
העצמאיים בעד ביטוח בפני פגיעה בעבודה.
החוק קובע שהשיעור נע בין 0.5% ל-3% והתקנות קובעות, בהתאם למיכון,
מהו השיעור המדוייק. שאלתי היא האם הסדר זה יתול גם על העצמאיים.

אני מעורר שאלה זו מפני שבפגישה עם שר
העבודה ועם המנהל הכללי של המוסד לביטוח לאומי החעוררו אצלי השמות
שלא רוצים ללכת באותה דרך שהנהיגו לגבי שכירים, ז.א. שרוצים לקבוע
פרמיה ממוצעת לכולם. אני רוצה לדעת האם יש מקום לחששות אלה או אין.

ד"ר לוטן: בוודאי שלא אוכל להגיד מה יהיה רצונו של
שר העבודה בבואו להתקין את החקנות האלה.
הואיל והה"כ הראל הוא חבר המועצה של המוסד לביטוח לאומי, ועל פי החוק
שר העבודה חייב להוועץ במועצה לפני שיתקין את החקנות, ובפרט בוועדה
אותה שד"ר הראל הוא חבר בה - הוועדה לנפגעים בעבודה - הריני מציע
ששאלתו תורד משולחן זה ותבורר בוועדה זו.

ב. הראל:

היות ואני חבר-כנסת וגם חבר בוועדת העבודה אני מעוניין להבהיר את העניין כאן, אם כי בשיחה עם שר העבודה נטה השר לגישה. לפי חוק המקורי של ביטוח לאומי משלמים עבור פגיעה בעבודה פרמיה בשיעור של 0.5% עד 3%. עובדי משרד, למשל, משלמים 0.5% בעוד שעובדי מהצבות משלמים 3% מפני שהסיכון הוא יותר גדול; עובדי מחכת משלמים קרוב ל-3% וכך הלאה. לדעתי צריך ללכת בדרך דומה לזו גם לגבי העצמאיים ואם כי אולי לא יהיה צורך לקבוע כל-כך הרבה סוגים אצל העצמאיים, הרי בהכרח לקבוע מספר סוגים. לא יתכן שכולם ישלמו 1.5%; לא יתכן שעובד במשרד ישלם 1.5% בעוד ששכיר שעובד באותה עבודה משלם 0.5%. גם לא יתכן שעצמאי שעובד במחכת ישלם פחות מאשר שכיר שעובד במחכת. אינני מבין למה צריך להפוך דרך אחרת לגבי עצמאיים בשעה שיש כבר דרך סלולה לגבי שכירים. חוץ מזה דמי הביטוח לפגיעה בעבודה שישלמו על-ידי העצמאיים לופרשו לקופה נפרדת שלא יהיה לה כל קשר עם תשלומי השכירים. אם לא נכניס זאת בחוק, אנהנו צריכים להביע את דעתנו שגם הפרמיה שהעצמאיים ישלמו תנוע בין 0.5% ל-3% בהתחשב עם הסיכון בעבודה.

היו"ר ע. גוברין:

הכנסת כולה וועדת העבודה קבעו להן הסדר מיוחד לגבי תקנות: יש תקנות המותקנות בהסכמה ועם העבודה או בהתייעצות אחר או בלי כל כפיפות לוועדת העבודה. מדוע? - כי לפי סמכויות הוועדה יכולה היא להזמין את השר ולבקשו לדון בתקנות אם נראה לה שהן אינן מתאימות לחוק. לגבי השכירים לא קבענו שהתקנות תאושרנה על-ידי ועדת העבודה ואינני חושב שרשאים אנו ללכת בשני דרכים.

ב. הראל:

אני מבקש הסברה לשם מה נחוץ הסעיף הזה.

מר בר-ניב:

אם נמחק סעיף זה וסעיף 35 ישאר כלשונו, הרי יהיה כתוב בחוק סוף כל דמי הביטוח של עובד עצמאי הם 3.3% ולמרות שמכניסים ביטוח בפני פגיעה בעבודה אסור יהיה לגבות אפילו 0.1% נוסף.

היו"ר ע. גוברין:

נדחה בינתיים את הדיון בסעיף 6 ונעבור לסעיף 7.

סעיף 7 (1)

מר בר-ניב:

בדיון בקריאה הראשונה הודיע שר העבודה שאחרי הגשת החוק קוים בענין זה מ"מ עם באי-כוח הארגונים של העצמאיים. השאלה שעמדה לדיון הייתה: האבחנה בין שני סוגי עצמאיים - עצמאי שמקור פרנסתו נפסק כבר 3-4 ימים לאחר שהוא אינו עובד, ואז דינו יהיה כדין השכיר, ועצמאי שמקור פרנסתו אינו נפסק אם הוא אינו עובד שבוע או שבועיים, כי העסק ממשיך לפעול. מבחינה פורמלית הכוונה היא לקבוע שההוראה שכאן תחול רק על אותו עצמאי שמעביד יוחר מאדם אחד. הנוסח, איפוא, יהיה: "לעובד עצמאי המעביד יוחר מאדם אחד לא ישולמו... וכו'".

מ. קלמר:

לגבי חוק זה קבעתי לי קו מנחה: למנוע כל הפליה. הסעיף הזה, גם עם החיקון שהשר הסכים לו, אינו נראה לי. אם נגד, שעובדים אצלו שני פועלים, נפגע, עליו להכות 28 ימים בכדי לקבל דמי פגיעה, בעוד שהוא מפסיד את שכר העבודה שלו. אני מציע שדין העצמאי יהיה כדין שכיר. אין לנו זכות להכנס לבירור השאלה כמה הוא מרוויח. אם לשכיר, הנפגע בעבודה, יש הכנסה נוספת, האם המוסד לביטוח לאומי בודק אם על-ידי הפגיעה נהרסה פרנסתו? - אינו בודק, משלמים לו דמי פגיעה. אותו דין צריך לחול על העצמאי.

י. רישומי:

מהי הסיבה לכל הניסוחים האלה? כפי שהדבר הוסבר קשה יותר לקבוע, לגבי העצמאיים, את סיבת הגיעה. לי נראה שבמקום שניסוחים שלווה אנשים יותר קל לקבוע את סיבת הגיעה מאשר במקום שניסוח אחד.

אמר לעצם הדבר: אם מחוקקים חוק לגבי עצמאיים, צריכה להיות איזו הגינות לגבי סוג זה של בני אדם. הניסוח הזה אינו הוגן במידה מספיקה לגבי סוג זה. נניח שיש בעל מלאכה שניסוחים אצלו שני אנשים אבל הוא בעל המקצוע העיקרי, ואם הוא נפגע בעבודה יכולים להפגע גם אלה שניסוחים אצלו.

התרשמתי טוב מאד מדברי השר שמיד עם הביאו את החוק אמר שסעיף זה כלסונו אי-אפשר לקיים. אני מציע לבקש ניסוח חדש מנציגי הממשלה.

ב. הראל:

שר העבודה הסכים שהניסוח שיון תיקון ואני מצטרף שלאוחה הסכמה ברורה היועץ המטפטי נותן פירוש אחר. הוא מציע שהעצמאיים המעסיקים פועלים ישלמו כולם אותה פרמיה, אבל חלק מהם יהנה מזה רק בתנאי שלא יוכלו לעבוד 28 ימים. לא זו הייתה הכוונה.

אני מציע למחוק את הסעיף הזה, הוא מיותר. הכוונה היא לתת לעצמאיים, המעסיקים עד מספר מסויים של עובדים, אותן זכויות שיש לשכירים, הן מבחינת הפרמיה והן מבחינת הגמלה. למה לנו להסתכן בניסוחים כאלה כשרצוננו הוא לקבוע בצורה ברורה שלא יהיה הבדל בין שכיח לעצמאי. כמוכן שאין הכוונה להכניס למעגל מבוטחים זה העסיינים, או בעלי מלאכה שמעסיקים הרבה פועלים, לכן צריך להגדיר מה פירוש עובד עצמאי. אני מבין שיש כבר הגדרה כזאת.

א. כהן:

אני מניח שבדברנו על עצמאיים הכוונה היא בראש ובראשונה לבעלי מלאכה ולא לבעלי מקצועות חופשיים. לפי הנוסח הנוכחי איש לא יוכל להטביר ולהבין מדוע הסנדלר שנפגע בעבודה צריך לקבל גמלה כעבור 28 ימים ואילו הסוליה שעובד אצלו לאחר שלושה ימים.

היו"ר ע. גו ברין:

אני מקבל את ההנחה שהחוק חייב להניח שכל האזרחים במדינת ישראל הם אנשים ישרים. אבל לפעמים מעמידים את האדם במצב כזה שהוא מחפתה לסקר. יש עובד שכיר נפצע קשה, אבל נפצע בבית, והוא לא יקבל כלום, כי ברור שלא נפצע בעבודה. אם עצמאי נפצע בביתו אותו נפצע, הוא יגיש בקשה לגמלה, ועלינו להבטיח את המדינה בפני מעשה של גניבת הדעת.

א. כהן:

אם זאת הבעיה אפשר לחשוב על כך. אני מניח שלא זה הנימוק להפלות. כאן הכוונה היא למצוא פתרון לאיזו בעיה. אם הבעיה היא זו שאחה אומר, אינני רואה פתרון במה שמוצע. יש בעיות רבות מסוג זה, למשל במס הכנסה. גם אם יהיו מקרים של גניבת הדעת אין ספק שיהיו מקרים בונה פידה, ויכול להיות מקרה שבל המלאכה והפועל שלא ייפגעו, אחד יקבל פיצויים והשני לא. צריך לחשוב ברצינות איך אפשר למנוע נציול לרעה של החוק.

מר בר-ניב:

אם כי בסוף דברי אציע למחוק את הסעיף הזה, אני רוצה בכל-זאת להטביר מה קרה. הממשלה לא הציעה את הדבר בקלות דעת והמחיקה איננה מתוך קלות דעת.

יש בעיה של תאונות קטנות ויש הרבה מקרים
ול רמאות ורשלנות. אחד הנימוקים היה שאין אדם מטיל מום רציני בעצמו
ככדי להרגיז את הביטוח הלאומי.

הקו היסודי הוא שיש הבדל בין עצמאי

ובין שכיר מבחינת אפשרות קיומם, מפני שהשכיר הי על שכר לומי בלבד
בעוד שאצל העצמאי יש גורם של רווחים. בזה ההבדל היסודי במעמדו הח איאלי
והכלכלי בין השכיר והעצמאי. אפילו אם העצמאי מושכניק, יכול הוא על-
ידי שכירת אדם לנהל את משקו ועוד יטאר לא רווח.

אם עצמאי אינו עובד שבוע או שבועיים

אין זה פרובלימה בשבילו. העצמאי מעדיף לקבל סכום יותר גדול לתקופה
יותר גדולה מאשר לקחת מהפיצויים השבועיים. לכן השבנו שהעיקרון של
21 יום עונה לבעיה. בזמנו כשדיברנו עם ארגון המושכנים וארגון בעלי
המלאכה המקרים שהדאיגו אותם היו 2: נכות ומוות. אנו הצענו פעם לארגון
בעלי המלאכה הקטנה גדולה של דמי הביטוח תמות ביטוח בפני נכות ומוות
בלבד, וסניף חיפה ראה הצעה זו בעין יפה.

לאור הדעה שאין להבחין בין עובדים

עצמאיים שמסלמיה אותם דמי ביטוח, אנו רואים אפשרות וצורך למחוק את
הסעיף. אשר להגדרה, עצמאי מוגדר כאדם שאינו מעביד יותר מ-3 עובדים
במשלה ידו נוסף על עובדים ארעיים ועונתיים שמספרם אינו עולה על חמשה.

א. כהן:

אני מציע לא לקבל מיד את הצעת המחיקה
אלא לחשוב עוד על העיקרון: אם אין דמי

הביטוח לזוויה אין גם ההנאה שווה.

היו"ר ע. גוברין:

אני מציע למחוק את הסעיף. יחד עם זאת
נקבע, שאם אחד החברים יעלה בישיבה הקרובה
הצעה אחרת ויבקש בירור נוסף, נחזור לסעיף זה.

א. כהן:

אני מקבל את הצעתך.

סעיף 7 (2)

מר בר-ניב:

כל אלה שאינם עובדים אלא מתנדבים, כגון
אנשים בהכשרה מקצועית, או בבתי-סוהר,
אצלם רואים כבסיס לדמי פגיעה את הבסיס ששימש לחילום דמי הביטוח.

אצל אלה אין שכר עבודה. אצל עצמאי הבסיס לגמלה יהיה אותה הכנסה של פיה
זלם דמי ביטוח.

א. שוחטק:

לדעתי יש כאן פגם אסחטי; צריך היה לנסח
סעיף מיוחד.

היו"ר ע. גוברין:

אני חוזר לסעיף 5 (3). אני מבין כי
מוסכם לכתוב "שלושה חדשים" במקום

"ששה חדשים".

א. כהן:

מה בקשר לסעיף 3?

מר בר-ניב:

נדמה לי שסעיף זה חוקן ויהיה כתוב
"בהסכמת ועדת העבודה" במקום "לאחר התייעצון
בוועדה העבודה!" על כל פנים צריך לבדוק בפרוטוקול.

היו"ר ע. גוברין:

אני מבקש שהחברים יבדקו אם יש להם
הסו ייגו יות, כי אני חייב להצביע אותן.

הישיבה ננעלה בשעה 10.00.